

Bükkmakktermésünk jó felhasználásáért

M A D A S L Á S Z L Ó erdőmérnök, Visegrád

A reménykeltő tavaszi bükkvirágzás megdobogtatta valamennyi — bükköseit szerető és féltő — szakember szívét. Itt nálunk a Pilisben sajnos, a májusi nap heve leperzselte a virágok nagyrészét, amelyek lehullva ezüstös fátyollal vonták be a barna almot. Egyes fák virágai azonban átészelték a szokatlan meleget és most a makkocskáktól szinte roskadozó ágak derítik jobb kedvre az embert.

A bükkmakk-termést az állomány korától, állapotától és céljától függően, többféle módon hasznosíthatjuk. Nézzük először a természetes felújítás előtt álló bükköseinket. Sok bükkösünk talajának felszíne pillanatnyilag nem alkalmas a lehulló bükkmakk befogadására, így kedvező magágyat kell vetnünk, hogy majdan „kefesúru“ bükkújulat biztosítsa a jövő állományát. Lehet, hogy sűrű szővevényű aljnövényzet (Pl. *Carex pilosa* stb.) vagy meredek szélfúttá lejtők kopaszsága, esetleg az elsavanyodás következtében kialakult nyershumusz gátolja meg a lehullott makk kicsirázását és a csiracsemete megerősödését. Ezekben az esetekben talajelőkészítéssel siethetünk a várható makktermés segítségére. Nálunk sajnos, ez ideig még nem alakult ki megfelelő talajlazító, talajszaggató szerszám, illetve gép, amellyel gazdaságosan és gyorsan elvégezhetnénk a könnyűnek egyáltalán nem mondható munkát. Nincs más hátra, mint hogy kézi-erővel szaggassuk fel a gyökérszővevényt, vagy készítsük el a meredek lejtők padkáit, vagy távolítsuk el a nyershumusz-réteget. Hegyvidéken különböző kapacsok, irtókapák, dombvidéken pedig lóvontatású kacsatalpak talán a legkedvezőbb szerszámok erre a célra. Különösen részleges magtermés esetén jelent nagy veszélyt a vaddisznó, amelynek egyik legkedvesebb csemegéje az olajos bükkmakk. Szinte nem is lehet tanácsot adni, — lehetőségeink ismeretében — mily módon védekezzünk ellene. Mi, itt Visegrádon, a legkényesebb területeinket egy méter magas dróthálóval vesszük körül (ezt használjuk vadvédelmi kerítések építéséhez is). 1,5 m hosszú karókat verünk le és ehhez erősítjük a fonatot. Az alsó huzal helyett egy szál tüskédrótot húzunk ki. Ez elegendő védelmet nyújt a disznó túrása ellen. Ezt a hevenyészett kerítést 6—7 hónap eltelte után lebonthatjuk. Legnagyobbbrészt azonban a helybeliek leleményességén múlik, hogy milyen módon sikerül ezt a fogas feladatot elfogadhatóan megoldani. Ott, ahol jó bükkmakktermésünk van, s e mellett még tölgy és csermakk is lesz, és a vadállomány is korlátozott, kerítés nélkül is lehet makkvetést alkalmazni, mert talál magának elegendő makkot a vad. A felújítás előtt és alatt álló bükköseinkben bükkmakkot gyűjtetnünk természetesen nem szabad nekünk sem.

Azt mondják, hogy a bükk az erdő anyja. Ezt a szerepét kibővíthetjük, ha arra alkalmas rossz szerkezetű állományokat bükkmakkal alátelepítjük. Az erdőt járva, sok, üde talajon álló, középkorú és még fiatalabb elegyetlen tölgyes, kőrises részeket, foltokat találunk, amelyek jövője bükk alsószint nélkül nélkül szomorú lesz. A kedvező kitettségű, üde talajú, felújítás előtt álló csereseinket és gyertyánosainkat telepítsük alá bükkmakkal. Ha nincs elgyomosodva a talaj, akkor kapával sekélyen felemeljük a talajtakarót, hogy a bükkmakk a nyers talajba jusson. Sorban haladva, 10—12 munkás lépésként egy kapavágással és 3—4 makk elhelyezésével, nagy területet képes alátelepíteni. Talajelőkészítés, makkgyűjtés és vetés a fel-

adatunk ezekben az esetekben. A bükkmakk gyűjtése nem könnyű munka. Elsősorban meg kell állapítanunk a várható gazdasági eredménnyel összhangban álló maggyűjtési béreket. Ez némi huzavona után valószínűleg sikerülni fog. Azután hozzáfoghatunk magának a maggyűjtésnek a megszervezéséhez. Mivel csak részleges termésről van szó, ezért kiszemeljük azokat a fákat, amelyekről gyűjteni fogunk és ezek koronavetülete alatt felállítjuk a már fentebb említett egy méter magas drótkerítést. Az így bekerített, majd a továbbiakban kitakarított foltokon fogjuk azután a lehullott bükkmakkot összesepregetni. Genetikai szempontból is válogassuk

ki azokat a fákat, amelyekről ilyen módon gyűjteni akarunk, hisz a villásodás, a rossz növekedés öröklődik.

Természetes újulataink egy része kiegészítésre szorul. Bükkmakk vetéssel javítsuk fel azokat a foltokat, amelyekben erre lehetőség nyílik. Jó eredménnyel jár, ha állomány alól kiemelt bükkcsemeteket ültetünk át rossz szerkezetű, üde talajon álló fiatalosokba. Fellazított, idősebb bükköseink alatt remek kis ideiglenes csemetékerteket létesíthetünk, ahonnan 4—5 éven keresztül emelhetjük ki a szükséges bükkcsemete mennyiséget.

Október közepéig még van annyi időnk, hogy az ígérkező bükkmakktermés maradéktalan hasznosítását előkészítsük. Jegyezzük fel az ezzel kapcsolatos tennivalókat és lelkes munkatársainkkal összefogva használjuk fel az évek óta várt bükkmakktermést — ezt a természetadta lehetőséget állományaink felújítására, feljavítására és a bükk korábbi termőhelyének visszafoglalására.

